

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان ترویج، آموزش و تحقیقات کشاورزی
مؤسسه تحقیقات شیلات ایران

کارنامه سال ۱۳۸۶

مؤسسه تحقیقات شیلات ایران

تدوین :

علیرضا رضوانی گیل کلائی - محمدرضا حسینی

سرنامه	: موسسه تحقیقات شیلات ایران
عنوان و نام بدیدآور	: کارنامه سال ۱۳۸۶ موسسه تحقیقات شیلات ایران / تدوین: علیرضا رضوانی گیل کلانی، محمدرضا حسینی.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه تحقیقات شیلات ایران، مدیریت اطلاعات علمی، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۰ ص.: جدول.
شابک	: ۲۵۰۰۰ ریال : 4-49-5856-964-978
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: موسسه تحقیقات شیلات ایران
موضوع	: شیلات - ایران.
شناسه افزوده	: رضوانی گیل کلانی، علیرضا، ۱۳۴۳-
شناسه افزوده	: حسینی، محمدرضا، ۱۳۲۷-
شناسه افزوده	: موسسه تحقیقات شیلات ایران . مدیریت اطلاعات علمی .
رده‌بندی کنگره	: ۳۰۳ SH ۱۳۸۷ ک ۸ م /
رده‌بندی دیویی	: ۳۵۱/۵۵۰۶۵۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۶۴۸۱۱۱

نام کتاب: کارنامه سال ۱۳۸۶ موسسه تحقیقات شیلات ایران
تدوین: علیرضا رضوانی گیل کلانی - محمدرضا حسینی
ویراستار ادبی: گل اندام آل علی
شمارگان: ۲۰۰ نسخه
چاپ اول: سال ۱۳۸۷
ناشر: موسسه تحقیقات شیلات ایران - مدیریت اطلاعات علمی
(خیابان فاطمی غربی - پلاک ۲۹۷ - تلفن ۶۶۹۱۹۱۳۳ - Web: www. IFRO.ir)
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۸۵۶-۴۹-۴
قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۳	مقدمه
۴	یافته‌های مهم علمی
۱۲	فعالیت‌های آموزشی
۱۴	کتاب منتشره توسط موسسه
۱۴	کتاب منتشره توسط محققین و کارشناسان
۱۶	نشریه یا گزارش‌های ترویجی منتشره توسط محققین، کارشناسان و مراکز
۱۷	مقالات منتشره در مجلات داخلی
۳۱	مقالات منتشره در مجلات خارجی و ژورنال‌های ISI
۳۶	گزارش‌های تحقیقاتی چاپ شده دارای شماره ثبت (فروست)
۴۳	مقالات ارائه شده در گردهمایی‌های علمی داخل و خارج از کشور
۸۹	برگزاری یا مشارکت در همایش‌های علمی
۹۳	راهنمایی یا مشاوره در پایان‌نامه‌های دانشجویی
۱۰۳	فعالیت‌های تولیدی منتج از اجرای طرح‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی
۱۰۴	اختراعات
۱۰۵	سخنرانی‌های علمی، میزگردها
۱۱۲	سایر فعالیت‌ها (همکاری‌های ملی، منطقه‌ای، بین‌المللی)
۱۱۴	- برنامه‌های ترویجی
۱۱۴	- عضویت در مراکز، انجمن‌ها، مجامع و تشکل‌های علمی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی
۱۱۶	• نتایج پروژه‌ها و طرح‌های تحقیقاتی
۱۱۶	- بخش اصلاح نژاد و تکثیر و پرورش آبزیان
۱۲۹	- بخش اکولوژی منابع آبی
۱۴۴	- بخش بهداشت و بیماری‌های آبزیان
۱۴۸	- بخش بیولوژی و ارزیابی ذخایر آبزیان
۱۶۱	- بخش زیست‌فناوری و فرآوری آبزیان
۱۶۹	• طرح‌های پژوهشی برون سازمانی موسسه تحقیقات شیلات ایران
۱۷۶	• اعتبارات مربوط به سال ۱۳۸۶
۱۷۶	• مقالات مندرج در مجله علمی شیلات ایران برحسب موضوع و سازمان‌های مقاله‌دهنده
۱۷۹	• مقالات مندرج در مجله علوم شیلاتی ایران (IJFS) در سال ۲۰۰۷ برحسب موضوع و سازمان‌های مقاله‌دهنده
۱۷۹	• خلاصه عملکرد تحقیقاتی موسسه طی سالهای ۱۳۸۳، ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵
۱۸۰	• جدول مقایسه عملکرد علمی ستاد و واحدهای تابعه موسسه در سال ۱۳۸۶

پیشگفتار

موسسه تحقیقات شیلات ایران براساس قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۶/۱۴ مجلس شورای اسلامی با هدف انجام تحقیقات علمی کاربردی در زمینه موضوعات مرتبط با آبزیان و محیط زیست آنان جهت حفاظت و بازسازی ذخایر و بهره برداری پایدار از منابع موجود در آبهای تحت حاکمیت جمهوری اسلامی ایران فعالیت می نماید. رسالت تحقیق و پژوهش موسسه بلحاظ سابقه تاریخی نزدیک به یک قرن می باشد که اهم وظایف آن عبارت است از:

- تحقیق و بررسی پیرامون حیات گونه های مختلف آبی (اعم از جانوری و گیاهی) در اکوسیستمهای مختلف
- تحقیق درباره تکثیر و پرورش آبزیان با ارزش شیلاتی و بررسی تنوع گونه ای در اقلیمهای آبی و بازسازی ذخایر
- تحقیق درباره آلاینده های آبی، بهداشت و بیماریهای آبزیان
- انتقال یافته های علمی و فنی تحقیقات شیلاتی در سطوح ملی، منطقه ای و بین المللی و ارائه خدمات فنی به سایر سازمانهای تحقیقاتی ذربط در خارج و داخل کشور.
- مبادله اطلاعات علمی، برگزاری و مشارکت در همایشهای ملی، منطقه ای و بین المللی
- تقویت بنیه علمی و پشتیبانی علمی از محققین و کارشناسان موسسه و مراکز تابعه، در راستای کمک به اجرای طرحها و پروژه های تحقیقاتی

موسسه تحقیقات شیلات ایران بلحاظ ساختاری دارای معاونین پژوهشی و اداری مالی و برنامه ریزی و پشتیبانی است و بخشهای تخصصی و پشتیبانی از جمله آبی پروری، اکولوژی منابع آبی، فناوری زیستی، بهداشت و بیماریهای آبزیان، بیولوژی و ارزیابی ذخایر آبزیان اقتصادی اجتماعی، استانداردسازی ...، اطلاعات علمی بوده و مراکز تحقیقاتی بشرح عناوین ذیل تحت پوشش خود دارد.

- پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان (بندرعباس)
- پژوهشکده اکولوژی دریای خزر (ساری)
- پژوهشکده آبی پروری آبهای داخلی (بندرانزلی)
- پژوهشکده میگوی کشور (بوشهر)
- پژوهشکده آبی پروری جنوب کشور (اهواز)
- انستیتو تحقیقات بین المللی ماهیان خاویاری دکتر دادمان (رشت)
- مرکز تحقیقات ذخایر آبزیان آبهای داخلی (گلستان)
- مرکز تحقیقات شیلاتی آبهای دور (چابهار)
- مرکز ملی تحقیقات فرآوری آبزیان (انزلی)
- مرکز تحقیقات آرتمیای کشور (ارومیه)
- مرکز تحقیقات ماهیان سردآبی کشور (تنکابن)
- مرکز تحقیقات اصلاح نژاد ماهیان سردآبی (یاسوج)
- ایستگاه تحقیقاتی ماهیان آب شور (باقی یزد)

شایان ذکر است که مؤسسه همه ساله در ابتدای سال اقدام به اعلام سیاستهای اجرایی در طول یکسال فعالیت می نماید که سیاستهای مربوط به سال ۱۳۸۶ به شرح ذیل است :

۱. پیگیری سیاست تنوع گونه ای با محوریت دستیابی به بیوتکنیک تکثیر و پرورش گونه های مهم و اقتصادی دریائی در شمال و جنوب با هدف بازسازی ذخایر آبزیان، افزایش و پایداری تولید اقتصادی آبزیان.
۲. تلاش در جهت تداوم دستیابی به بیوتکنیک تکثیر و پرورش گونه های آب شیرین، خانواده ماهیان گرم آبی، گونه های جدید و پرتولید ماهیان سردآبی و چه بسا گونه های پرتولید با منشاء خارجی در جهت کاهش قیمت تمام شده محصول و افزایش سرانه مصرف آبزیان (توسعه آبی مصرفی)
۳. استمرار و تداوم سیاست معرفی گونه های جدید میگوی پرورشی به صنعت با هدف پایداری و افزایش تولید
۴. تلاش در جهت دستیابی به تکنیک مولدسازی میگوی وانامی و رهائی از وابستگی به واردات.

۵. استمرار سیاست تنوع گونه‌ای در ماهیان غضروفی (خاویاری) در جهت افزایش ذخایر این گونه‌ها در دریای خزر، بیوتکنیک تکثیر و پرورش درمزارع پرورشی و تولید خاویار پرورشی واردات و تلاقی گونه‌های پرتولید همانند بستر و تلاقی آن با گونه‌های بومی،
۶. ایجاد بانک ژن انواع ماهیان خاویاری و ماهیان سردآبی در کشور
۷. برنامه‌ریزی و اقدام برای دستیابی به بیوتکنیک تکثیر و پرورش انواع آبزیان اقتصادی غیرماکول از جمله ماهی مرکب، گربه ماهی (اسبله) خرچنگ دراز آب شیرین و خیار دریانی.
۸. برنامه‌ریزی و اقدام در جهت دستیابی به منابع غذای زنده برای آبزیان به همراه تکنیک‌های تکثیر، پرورش و ایجاد بانک ژنی گونه‌های یادشده از جمله انواع آرتمیا، جلبکها، گیاهان دریانی، دافنی و سایر گونه‌های زئوپلانکتونی و فیتوپلانکتونی به منظور خودکفائی و تأمین غذای موردنیاز بخش شیلات و آبزیان.
۹. تلاش برای دستیابی به بیوتکنیک تکثیر و پرورش و استحصال سایرگونه‌های اقتصادی از جمله صدفهای مرواریدساز، ماهیان زینتی، فانوس ماهیان (میکتوفیده)، شاه‌میگوی آب شیرین در جهت توسعه اشتغال و تولید درآمد و استفاده بهینه از منابع آبی کشور.
۱۰. برنامه جامع شناسایی آفات و بیماریهای انواع آبزیان در کشور
۱۱. برنامه جامع مطالعه توانمندیهای تولید محصولات شیلاتی در حوزه‌های البرز شمالی و سایر منابع آبهای داخلی
۱۲. طرح جامع شناسایی گونه‌های بومی، معرفی بهترین گونه‌ها برای منابع آبی کشور.
۱۳. تداوم سیاست تنوع محصول در جهت افزایش ارزش افزوده محصولات شیلاتی، توسعه آبزی مصرفی، توسعه اشتغال، ارتقاء کیفیت و بهداشت محصولات شیلاتی، با استمرار اجرای طرح‌های پابلوت، تقویت همکاری با سایر مراکز تحقیقاتی داخل و خارج کشور، مؤسسات خصوصی شاغل در بخش خصوصی.
۱۴. سیاست تغییر و تحول در روش‌ها و تکنیک‌های صید (تکنولوژی صید) در جهت بهره‌برداری بهینه از ذخائر و منابع آبزی آبهای تحت حاکمیت جمهوری اسلامی ایران، آبهای مشترک و آبهای آزاد.
۱۵. استمرار سیاست مانیتورینگ و ارزیابی ذخائر آبزیان به منظور بهره‌برداری مسئولانه و پایدار از انواع گونه‌های اقتصادی، بازسازی ذخائر و حفظ زیستگاهها.
۱۶. استمرار و توسعه تحقیقات اکولوژیک در جهت حفظ محیط زیست انواع آبزیان، مطالعات جامع هیدرولوژی و هیدروبیولوژی منابع آبی، مطالعه انواع آلاینده‌ها در منابع آبی و ارائه راهکارهای مناسب و علمی
۱۷. توسعه همکاریهای منطقه‌ای در قالب کمیسیون منابع زنده و سایتس در حوزه دریای خزر برای بهره‌برداری مسئولانه، حفظ و احیاء ذخائر آبزیان.
۱۸. توسعه همکاریهای منطقه‌ای در حوزه خلیج فارس و دریای عمان در جهت همکاری در زمینه بیوتکنیک تکثیر و پرورش گونه‌های دریانی، انجام گشت‌های تحقیقاتی مشترک در جهت برآورد و حفظ ذخائر و برداشت و صید علمی.
۱۹. توسعه همکاری با مؤسسات تحقیقاتی و مراکز دانشگاهی داخل کشور به منظور تحقق تحقیقات مشارکتی و توسعه تحقیقات کاربردی.
۲۰. پیگیری و اجرای پژوهشهای کاربردی در جهت پاسخگویی به معضلات فراروی توسعه شیلات از جمله سیستم‌های مداربسته، مهاجم شانه‌دار دریای خزر، پرورش در قفس و...
۲۱. تحقق سیاست تحقیقات محصولی و تدوین و ارائه برنامه‌های ۷ گانه راهبردی محصولی حوزه شیلات و آبزیان با هدف افزایش حجم تحقیقات کاربردی (پروژه محوری)
۲۲. فراهم آوردن زمینه ایجاد سامانه IT و مکانیزه کردن منابع علمی موجود در مؤسسه و مرکز تابعه
۲۳. انجام تبادل اطلاعات علمی، طرح و دستاوردهای تحقیقاتی و بهره‌گیری از منابع علمی بشکل Online برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی.

مقدمه

همه ساله عناوین طرح‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی براساس سیاستهای کلی مؤسسه که توسط شورای پژوهشی مؤسسه ترسیم می‌گردد از سوی مراکز، پژوهشکده‌های تابعه موسسه تحقیقات شیلات ایران، سازمان شیلات ایران، دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی تشکلهای آبی‌پروری، صید و صیادی، فرآوری و سازمانها و مؤسسات ذیربط با فعالیتهای شیلات به مؤسسه واصل و پس از بررسی کارشناسی در بخشهای ذیربط تحقیقاتی و در کمیته‌های تخصصی در کمیته علمی فنی مؤسسه مورد بررسی نهائی واقع شده و در صورت تصویب به مراکز مجری ارسال می‌گردد.

بر این اساس شرح تفصیلی طرحها و پروژه‌های مصوب، در دست اجرا و ادامه‌دار مؤسسه تحقیقات شیلات در سال ۱۳۸۶ ارائه شده است.

همچنین یافته‌های مهم منتج از اجرای پروژه‌ها و نتایج حاصله از انجام آنها در زمینه‌های مختلف آبی‌پروری و اصلاح نژاد اکولوژی منابع آبی، بهداشت و بیماریهای آبزیان، زیست فناوری و فرآوری آبزیان، بیولوژی و ارزیابی ذخایر منابع زنده و بررسی‌های اقتصادی، اجتماعی و نظارت فنی بر استانداردسازی آزمایشگاهها در کارنامه مذکور آورده شده است.

فعالیت مؤسسه و مراکز تابعه و حضور آنها در مجامع علمی از طریق برگزاری همایشها و یا مشارکت و شرکت در آنها یا ارائه مقالات علمی و همچنین ارسال مقالات علمی به سمپوزیومها و همایشهای علمی در خارج از کشور و همکاری با دانشگاهها در قالب امضاء تفاهم‌نامه‌ها و انعقاد قراردادها، از دیگر مواردی است که در سال ۱۳۸۶ به اجرا درآمده است.

انجام تبادل اطلاعات علمی و طرح دستاوردهای تحقیقاتی در قالب نشر دو مجله علمی شیلات ایران و مجله علوم شیلاتی ایران (IJFS) به زبان انگلیسی و نیز خبرنامه علمی به زبان انگلیسی و ارسال به مراکز و سازمانهای تحقیقاتی خارج از کشور و دریافت منابع علمی ارزشمند مورد بهره‌برداری محققین و کارشناسان مؤسسه در اجرای پروژه‌ها و چاپ و نشر کتب علمی مرتبط با علوم و فنون شیلاتی و تلاش در برقراری ارتباط و امضاء مبادله نامه‌ها فیما بین مؤسسه و سازمانهای تخصصی خارج از کشور از جمله فعالیتهای چشمگیر مؤسسه در سال ۱۳۸۶ است که می‌توان بدان اشاره نمود.

بهره‌گیری محققین و کارشناسان ستاد و واحدهای تابعه از مقالات علمی ژورنالها به صورت online از طریق عضویت مؤسسه در کنسرسیوم وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سایر فعالیتهای مؤسسه در سال مذکور می‌باشد. همچنین موفقیت مؤسسه در پذیرش ایندکس مقالات مجله علوم شیلاتی ایران توسط ISI برای نمایه کردن مقالات از موفقیتهای دیگر مؤسسه بشمار می‌آید.